

סיכום פעילות הפורום לשנת הלימודים תשע"ח

שם הפורום: ראשי תוכניות "מוסמך בהוראה" (M.Teach)

מרכזת: ד"ר צפי טימור, מכללת סמינר הקיבוצים

מבוא

פורום ראשי תוכניות "מוסמך בהוראה" (M.Teach) במכללות לחינוך פועל במסגרת מכון מופ"ת החל מהשנה שעברה (תשע"ו) באדיבותו של מכון מופ"ת. התוכנית "מוסמך בהוראה" משלבת לימודי הכשרה להוראה (תעודת הוראה) עם לימודים לקראת תואר שני בהוראה, ובכך שואפת לקדם את מקצוע ההוראה כפרופסיה. בתוכניות אחרות של תואר שני הסטודנטים הם מורים בפועל, ואילו הסטודנטים בתוכנית "מוסמך בהוראה" לומדים לתואר שני בהוראה עם הרחבה בלימודי החינוך והפדגוגיה, ובד בבד לומדים לקראת תעודת הוראה בתחום הדעת שלהם (ההתמחות). צוות החשיבה של התוכנית עוסק בסוגיות הייחודיות לשילוב שבין תואר שני לתעודת הוראה, ולהטרוגניות (בהתמחויות) של אוכלוסיית הסטודנטים. ראשי התוכניות ברחבי הארץ מתמודדים עם סוגיות דומות, והפורום מאפשר להם למידת עמיתים, הפריה הדדית ושיתוף.

מטרות הפורום

- ✓ לשמש במה לשיתוף ולדיון מקצועי בסוגיות ובהתלבטויות המשותפות לתכנים האקדמיים של התוכניות "מוסמך בהוראה" במכללות.
- ✓ לשמש במה לשיתוף, לליבון ולדיון מקצועי בסוגיות ובהתלבטויות המשותפות לניהול האקדמי של תוכניות "מוסמך בהוראה" במכללות.
- ✓ ליצור קבוצת תמיכה מקצועית ומפרה.
- ✓ לאפשר שיתוף ברעיונות לגבי פיתוח עתידי של התוכנית.
- ✓ ליצור יחסי גומלין עם גורמי ההכשרה להוראה במשרד החינוך.

תוכנית כללית של הפורום לשנת הלימודים תשע"ט

זו השנה השלישית לקיומו של הפורום, אולם רשימת הנושאים המשותפים ארוכה וטרם מוצתה. המטרה המרכזית נשארת בעינה: לתת במה לשיתוף, לדיון ולסיעור מוחין בנושאים המשותפים לכל משתתפי הפורום וייחודיים לתוכנית "מוסמך בהוראה".

בשנת תשע"ט נרצה לדון בשני נושאים חדשים: ההתנהלות של תוכניות "מוסמך בהוראה" מול תוכניות "מוסמך בהוראה המקצוע" במכללות שהן קיימות בהן; לדון בנושא מסלול התיזה במכללות שהגישו, ולהמשיך לדון בכל הנושאים השוטפים של ניהול התוכנית המפורטים במטרות.

סיכום הפעילות בשנת הלימודים תשע"ח

יעדים שהוצבו לשנת הלימודים תשע"ח

- מאחר שמדובר בפורום צומח, אשר מאז שהחל לפעול גדל משישה משתתפים ל-13 משתתפים, נמשיך לעסוק בשיתוף בנושאים ייחודיים לתוכנית, הן בפן הניהולי הן בתכנים. להלן חלק מהנושאים שנרצה להמשיך ולדון בהם:
- ✓ שמירה על ייחודיות התוכנית אל מול תוכניות ההסבה.
 - ✓ פעילויות חוץ-קוריקולריות.
 - ✓ קורסי בחירה – רצינול, היקף, תכנים.
 - ✓ שילוב תיזות בתוכנית – סוגיות אקדמיות ומעשיות.
 - ✓ קורסים מתודולוגיים הנלמדים במסגרת התוכנית – שיתוף ודיון.
 - ✓ מקומם של קורסים מקוונים בתוכנית.
 - ✓ תוכניות "מוסמך בהוראת המקצוע" מול תוכניות "מוסמך בהוראה".
 - ✓ כל נושא רלוונטי אחר שיעלה בפורום.

סיכום הפעילות

במהלך השנה התקיימו שלושה מפגשים: מפגש אחד בכל סמסטר, ומפגש נוסף בחופשת הסמסטר. גם השנה סדר היום כלל דיון בנושאים שונים הקשורים לניהולה של תוכנית ייחודית זו, והמטרה הייתה לאפשר דיון מסודר בהם. בשנה זו הפורום התגבש ומונה 13 משתתפים פעילים. מפגשי הפורום מתאפיינים בפתיחות, בשיתוף באתגרים ובסוגיות המורכבות הנוגעות לניהול התוכנית: סוגיות קונספטואליות דוגמת סוגי סמינריונים והמבנה שלהם, והאופן שבו הם משולבים בתוכנית, וסוגיות פרקטיות דוגמת ניהול ההתנסות. הסטודנטים בתוכנית נדרשים לקורסים תיאורטיים ולקורסים פדגוגיים-מעשיים, וניהול התוכנית מחייב למצוא איזון נכון בין שני מרכיבים הללו. כל אלו היו מסגרת לדיונים בפורום. להלן הנושאים שנדונו:

תהליך הרישום

כמעט בכל המכללות נצפה קושי בקצב הרישום בקיץ, שהתגבר לקראת סגירת ההרשמה. הסיבות שעלו: פתיחת תוכנית M.Teach בכל המכללות, דבר הגורם לתחרות בין המכללות, וכן פתיחת תוכניות מתחרות בתוך המכללות עצמן (כמו הסבה ו-M.Teach; טראמפ ו-M.Teach בהתמחות מתמטיקה ומדעים). נוסף לכך, פתיחת תוכנית ייחודית להכשרה להוראה באנגלית על ידי משרד החינוך מתחרה בתוכניות להכשרת אנגלית במכללות, ובכללן M.Teach.

השלמות ומשלמים

בכל המכללות מגלים גמישות לגבי מועד הסיום של החייבים בהשלמות בהיקף של עד 8 ש"ש. אשר לחייבים בהשלמות בהיקף של יותר מ-8 ש"ש (שנת השלמות): התקיים שיתוף לגבי מתכונות של בחינות סיום למשלמים הדיסציפלינריים במסגרת של שנת השלמה. בד בבד ניזום פנייה כדי להבין את הרצינול לקיום בחינה מסכמת לקורסי ההשלמות נוסף לדרישה לממוצע 80 בכל קורסי ההשלמות, דרישה שאינה קיימת באוניברסיטאות.

דיון במודלים של שילוב של הסטודנטים בתוכנית עם אוכלוסיות סטודנטים אחרות בהתנסות (הסבה או קבוצות ייעודיות)

בחלק מהתוכניות מתקיימת התנסות נפרדת (למשל, מכללת סמינר הקיבוצים, מכללת אחוה, מכללת אורנים), ובחלק בשילוב עם אוכלוסיות של ההסבה.

ההשלמות הנדרשות בהתמחות מתמטיקה לצורך קבלת רישיון הוראה

- ✓ עיקר הדיון נסב סביב הסוגיה "את מי לא ניתן לקבל", ועדיין נשארו כמה נקודות פתוחות להבהרה.
- ✓ נערך דיון והוצגו מודלים של עבודות גמר.

סוגיית האתיקה והפליגיאט

חברי הפורום מודעים לבעיה ומסכימים פה אחד שיש להקנות את מוסכמות הכתיבה ולהעביר לטיפול משמעותי כל חריגה מטוהר הבחינות.

דיון באתגרים בניהול התוכנית

חלק מהסוגיות שהועלו:

- ✓ מתן מענה לבעיות אישיות של סטודנטים תוך שמירה על יעדי התוכנית והרמה האקדמית.
- ✓ בעיה ייחודית למכללות הערביות: שליטה לא מספקת בעברית ובאנגלית הגורמת לקושי בקריאת מאמרים, וניסיון לשמור על הדרישות האקדמיות.
- ✓ התייחסות לתלונה מתמדת של הסטודנטים על עומס וקושי בעמידה במטלות ובקריאת חומר, תוך שמירה על הרף האקדמי.
- ✓ התמודדות עם קרובי משפחה המתערבים בשיקולי קבלה או לאחר קבלה.
- ✓ חתירה להצמחת בוגרים ראויים של התוכנית (התנהלות, ערכים).

סקירת מידע של מכון מופ"ת בנושא השפעתם של תארים שניים על האפקטיביות של ההוראה

בעקבות הסקירה התעורר דיון והועלו שאלות באשר להגדרת אפקטיביות של הוראה, כיצד ניתן למדוד אותה, ובאיזו מידה ניתן להשליך את הממצאים על התואר "מוסמך בהוראה".

דיון במספר הפונים

נראה שבכל המכללות קיימת כרגע בעיה (ברמות שונות) של מספר הפניות של מועמדים לתוכנית, במסגרת הירידה הכללית בביקוש למקצוע ההוראה.

הובעה הסכמה בדבר הצורך בקבלת מורים בעלי תעודת הוראה המעוניינים להירשם לתוכנית "מוסמך בהוראה" למקצוע הוראה אחר מזה שהוסמכו אליו (בעיקר במקצועות שקיים בהם מחסור במורים) ולא ניתנת להם אפשרות להתקבל לתוכנית, אך הם מורשים להתקבל למסלול הסבה. תיעשה פנייה מסודרת בנושא זה.

- ✓ נעשה שיתוף בנושא תהליך ההכשרה בהתנסות של שנה א', כדי שניתן יהיה לאתר מבעוד מועד את מי שאינם מתאימים להוראה בלי לחכות עד לתום השנה.

בסימן אישי

בשנה זו הפורום התרחב ומונה 13 חברים. גם השנה המפגשים התאפיינו באווירה של שיתוף ופתיחות, וברצון לשיתוף פעולה. בכל המפגשים התקיימה למידת עמיתים, והעמיקה התחושה של קבוצת תמיכה וחשיבה. חברי הפורום מקיימים ביניהם קשר תדיר באמצעות הדוא"ל, ומתייעצים בכל סוגיה שעולה. השיתוף שנוצר בין החברים, וכתוצאה מכך בין המוסדות, מחמם את הלב ומאוד מפרה.